

Ontroerend commentaar van mijn geschiedenisleraar Montessori Lyceum Wil Mannesse op Diepvriesfiguur

Hieronder de brief die ik ontvangen heb van mijn geschiedenisleraar op het Haags Montessori Lyceum (HML). In de periode 1955 – 1961 heeft hij mijn klasgenoten en mij op een buitengewoon inspirerende manier inzicht bijgebracht in de opeenvolging van gebeurtenissen in de tijd. En onze speurzijn op dat gebied aangemoedigd. Hij deed dit aan de hand van een door hemzelf geschreven geschiedenisboek. Ik heb mijn boek, ook een historische zoektocht, aan hem opgedragen.

In het onderstaande gaat hij in het bijzonder in op het hoofdstuk waarin mijn vriend Hans Korteweg en ik van school worden verwijderd, kort voor ons eindexamen gymnasium. Wegens het hardnekkig organiseren van demonstraties tegen de atoombom, op het hoogtepunt van de Koude Oorlog. Wil Mannesse was op dat moment (december 1961) conrector van de school. Nu is hij 89 en woont nog steeds naast de school, in de Nassau Odijkstraat. Hij is de laatste decennia vooral schrijver. De ontroerende brief kijkt terug naar een drama van een halve eeuw geleden.

Beste Roel,

Je autobiografie is een spannend werk voor wie in de ontwikkelingen van de vorige eeuw is geïnteresseerd. Wat mij het meest op valt is hoe antiek de toenmalige omgeving was! Het décor voor een toneelstukje uit de regententijd. Predikanten spelen een hoofdrol in het begin van de affaire. Voor het ludieke karakter van de ban-de-bom-actie had blijkbaar geen van de gezaghebbers de figuren enig oog.

Niet dat de jeugdige protagonisten hun daden als een spelletje beschouwden. Verre van dat. En het ging toch, verdraaid, ook niet om speelse zaken. Had dan niemand van die volwassen tegenstrevers enig idee van de verschrikkingen van Hiroshima en Nagasaki? Uit de voortreffelijke reportage van John Hersey hadden ze voldoende lering kunnen trekken. Veel verder dan de klungelige aanwijzingen voor de burgerbevolking (in de trant van "kruip onder de keukentafel als er een atoombom valt".) en de prutserige schuilkelders gingen de werken van de BB= Bescherming Burgerbevolking niet.

De strategie om de jongelieden te bestrijden was er een die bedenkelijke kanten vertoont. Neem de valse ernst die uit de verslagen van het curatorium van de school naar voren komt. De terminologie alleen al!

Ik citeer: *Gezien het infectueuze karakter van deze uitwassen en de acute bedreiging die deze vormen voor enkele andere leerlingen, die toch al niet sterk in hun schoenen staan, heeft de heer Boon gemeend beide jongens (namelijk Roel Van Duijn en Hans Korteweg voor onbepaalde tijd van school te verwijderen, een en ander gemotiveerd door hun veelvuldig een langdurig schoolverzuim zonder opgave van redenen en een dreigbrief door de beide jongens tot de heer Nagelkerke gericht.* (Deze heer Nagelkerke was een van de beide predikanten waarover ik sprak; deze was godsdienstleraar en had als eerste zijn collega dominee Aalders, lid van het curatorium, op het gevaar gewezen van zulke revolutionaire jongeren op het Haags Montessori Lyceum. Let op de terminologie. Infectueus! De Koude Oorlog loert om de hoek en deze jongens zijn de wegbereiders van het godloze communisme.

Er is een passage in je verhaal waaraan ik me heb geërgerd. Het betreft mijn eigen rol in deze farce: jullie verwijdering van school. Waarom heb ik als mede- schoolleider niet doorgevraagd naar de motieven van de rector en het bestuur? Omdat ik niet genoeg wist van hoe in de regentenwereld de verschillende bestuurslagen op elkaar inspelen. Het bestuur was door een handige manoeuvre buiten spel gezet. Heeft het zich dat zonder verzet laten doen? Het is het curatorium geweest dat de eigenlijke beslissingen heeft doorgedrukt. Zonder daartoe bevoegd te zijn. Nederland moest nog leren dat regels altijd alleen gelden voor de onderlaag. Lees het verhaal in Roels werk en je zult je ogen nauwelijks geloven.

Wat mij ook op is gevallen hoe weinig wraakzuchtig de jongeren uit dit drama achteraf reageren. Ik had zoveel vergevingsgezindheid nooit opgebracht.

Wil Mannesse,
april 2012